

Państwo w ujęciu Maxa Webera

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Krzysztof Dowgird, *Maxa Webera teoria socjologii stosunków politycznych*, 11.09.2003 r., dostępny w internecie: reporterzy.info [dostęp 30.10.2020 r.].
- Źródło: Włodzimierz Wesołowski, *Legitymizacja jako potoczna filozofia władzy*, „Studia Socjologiczne” 2011, nr 1 (200), s. 559.

- Źródło: Ewa Bujwid-Kurek, *Władza polityczna a system polityczny – wokół kategorii politologicznych uwag kilka*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 9.10.2020 r.].
- Źródło: Alina Gutek, *Władza – co nam daje, co nam odbiera?*, 5.03.2018 r., dostępny w internecie: zwierciadlo.pl [dostęp 9.10.2020 r.].
- Źródło: *Władza społeczna: definicje i typy*, 4.10.2019 r., dostępny w internecie: pieknoumyslu.com [dostęp 9.10.2020 r.].
- Źródło: *Encyklopedia Zarządzania: Władza*, dostępny w internecie: mfiles.pl [dostęp 9.10.2020 r.].
- Źródło: Jarosław Kostrubiec, *Istota prawnej legitymizacji władzy*, dostępny w internecie: bazhum.muzhp.pl [dostęp 1.10.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 26.10.2020 r.].
- Źródło: Jerzy Wiatr, *Socjologia polityki*, Warszawa 2002, s. 66.

Państwo w ujęciu Maxa Webera

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Inne spojrzenie**”.

Władza polityczna to proces podejmowania decyzji i egzekwowania ich przez jednostkę lub przedstawicieli społeczeństwa. Sposób sprawowania władzy i jej pochodzenie zostały scharakteryzowane przez niemieckiego socjologa i filozofa Maxa Webera. Pisząc o władzy, wskazywał na relacje między rządzącymi i rządzonymi, sposoby podejmowania decyzji i egzekwowania za nie odpowiedzialności. Zwracał także uwagę na wspólne dla obywateli obszary, za które odpowiadają władze państwa. W współczesnych naukach społecznych poglądy Maxa Webera są punktem wyjścia dla rozważań na temat relacji między państwem i obywatelem, wzajemnymi prawami, obowiązkami i działaniami budującymi kapitał społeczny.

Twoje cele

- Zdefiniujesz pojęcie władzy i władzy politycznej.
- Przeanalizujesz różne sposoby nabywania władzy.
- Ocenisz mechanizmy kontroli władzy i pociągania do odpowiedzialności rządzących.
- Scharakteryzujesz zakres władzy politycznej sprawowanej przez państwo.

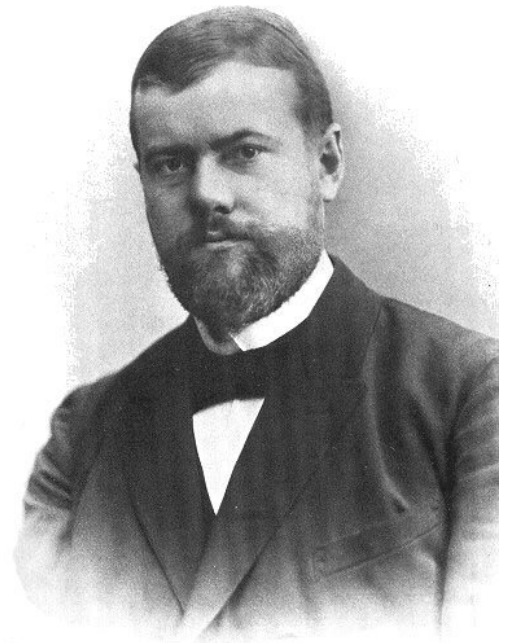
Przeczytaj

Władza, gospodarka, wartości

Max Weber w socjologii władzy poszukiwał rozgraniczenia i wzajemnych związków między trzema podstawowymi sferami życia społecznego: sferą władzy, gospodarki i wartości. Duże znaczenie dla weberowskiej socjologii polityki ma analiza zależności między władzą (polityka) a jej legitymizacją (wartości, kultura).

W koncepcji Webera **państwo** jest organizacją racjonalną, funkcjonującą według profesjonalnego aparatu administracyjnego (rządu), realizującą zadania publiczne i wyposażoną w monopol na stosowanie środków przemocy wobec ludności zamieszkującej dane terytorium. Specjalne miejsce w swoich rozważaniach poświęcił Weber zasadom organizacji państwa, które stały się podstawą teorii biurokratyzacji. W odniesieniu do zagadnień władzy i reakcji społeczeństwa na panowanie władcy sformułował kluczowe dla socjologii polityki pojęcia **panowania**, **władzy** i **legitymizacji władzy**.

Panowanie to centralne pojęcie weberowskiej socjologii stosunków politycznych, które badacz odróżnia od władzy w sensie ogólniejszym, wynikającej z siły ekonomicznej (bank monopolista w usługach kredytowych).

Max Weber (1864–1920)

Źródło: domena publiczna.

Panowanie

Panowanie zakłada możliwość wydawania rozkazów, a nie tylko – jak w przypadku władzy ekonomicznej – zasadniczą przewagę, którą można wykorzystać do przeforsowania własnej woli. Panowanie to relacja między władcą a rządzonym, w której ten pierwszy jest w stanie narzucać swoją wolę w formie wiążących rozkazów. Warunkami koniecznymi do panowania są przymus oraz system wartości i przekonań, na których oparte jest posłuszeństwo poddanych wobec panujących.

Legitymizacja władzy

Tradycyjną legitymizację władzy państwowej definiuje się w kategoriach nawyku (tradycji) posłuszeństwa obywateli wobec władcy oraz stabilności (niezmienności) stosunków społecznych. Źródłem tego nawyku posłuszeństwa upatruje się w postawach społecznych, które określamy jako czynniki emocjonalno-afektywne lub wartościująco-racjonalne. W świadomości tradycyjnej przejawiają się one w niechęci do zmian i innowacji, tłumaczonych nie tylko niezmiennością obyczajów i zachowań społecznych („zawsze tak było”), ale i ingerencją sił boskich w dany stan rzeczy („Bóg tak chciał”).

Kluczowym zagadnieniem w koncepcji panowania u Webera były pytania: dlaczego poddani poddają się władcy i jakie motywy nimi kierują. Aby na to odpowiedzieć, należy dokonać analizy rodzajów legitymizacji panowania. Przez legitymizację (uprawomocnienie) rozumie się układ przekonań, zgodnie z którym rządzeni są przeświadczeni, że rządzący mają prawo do sprawowania nad nimi władzy i że wszyscy obywatele zobligowani są do przestrzegania ustanowionych przez władcę reguł, praw i poleceń. Z drugiej strony legitymizacja to działanie podejmowane przez władców, którzy pragną uzyskać uprawomocnienie swojego zwierzchnictwa. Zgodnie z założeniami Webera legitymizacja może się odbyć według trzech podstawowych **form panowania: tradycyjnego, charyzmatycznego i legalnego.**

Panowanie tradycyjne

Wynika z wiary poddanych, że władza jest prawowita, gdyż istniała zawsze. Władcy mają w stosunku do rządzonych prawa i pozycję panów wobec sług. Ich władza jest jednak ograniczona przez uświęcone tradycją normy, na których opiera się ich panowanie. Naruszenie tradycji przez władcę podważałoby prawowitość jego władzy opartej na sile tradycji.

Panowanie charyzmatyczne

Bazuje przede wszystkim na autorytecie samego władcy (greckie *charisma* – niezwykła jakość, dar posiadany przez osoby lub przedmioty; inni sądzą, że charyzma daje magiczną moc tym, którzy ją posiadają). Wódz charyzmatyczny to osoba, której panowanie nad innymi opiera się na ich wierze w jego nadzwyczajne, magiczne umiejętności. Wódz charyzmatyczny ma do spełnienia jakąś misję, a zatem prawo do posłuszeństwa poddanych. Władza opiera się na cechach władcy, a nie na bezosobowych prawach. Jest wynikiem przekonania, że wódz charyzmatyczny przynosi nowe treści. Jest to wódz rewolucyjny (zmienia zastany stan rzeczy), mąż opatrnościowy ratujący z kryzysu, prorok w religijnym lub quasi-religijnym znaczeniu. W sytuacji panowania charyzmatycznego podstawowym problemem jest następstwo władzy.

Weber przedstawił trzy sposoby przekazywania władzy w tym systemie:

- istnieją określone kryteria, które musi spełniać następca, by zostać nowym wodzem charyzmatycznym;
- poprzedni wódz charyzmatyczny wyznacza swego następcę, przelewając tym samym na niego swą charyzmę;
- najważniejsi uczniowie czy zwolennicy wodza charyzmatycznego wyznaczają jego następcę, który staje się nosicielem charyzmy (występuje najczęściej).

Panowanie legalne

Jest to panowanie prawa w tym sensie, że zarówno istnienie władzy, jak i jej zakres zależą od ustanowionych przez ludzi praw pozytywnych. Ta zasada prawnego relatywizmu stanowi podstawę systemów określanych mianem panowania legalnego.

Definicja istoty weberowskiej koncepcji panowania legalnego Bendixa:

W panowaniu legalnym wszelka norma może być wprowadzona i oczekuje się, iż będzie respektowana przez tych, którzy podle

Prawo stanowi zespół reguł abstrakcyjnych, a jego wymiar polega na odwołaniu abstrakcyjnych reguł do konkretnych wypadków.

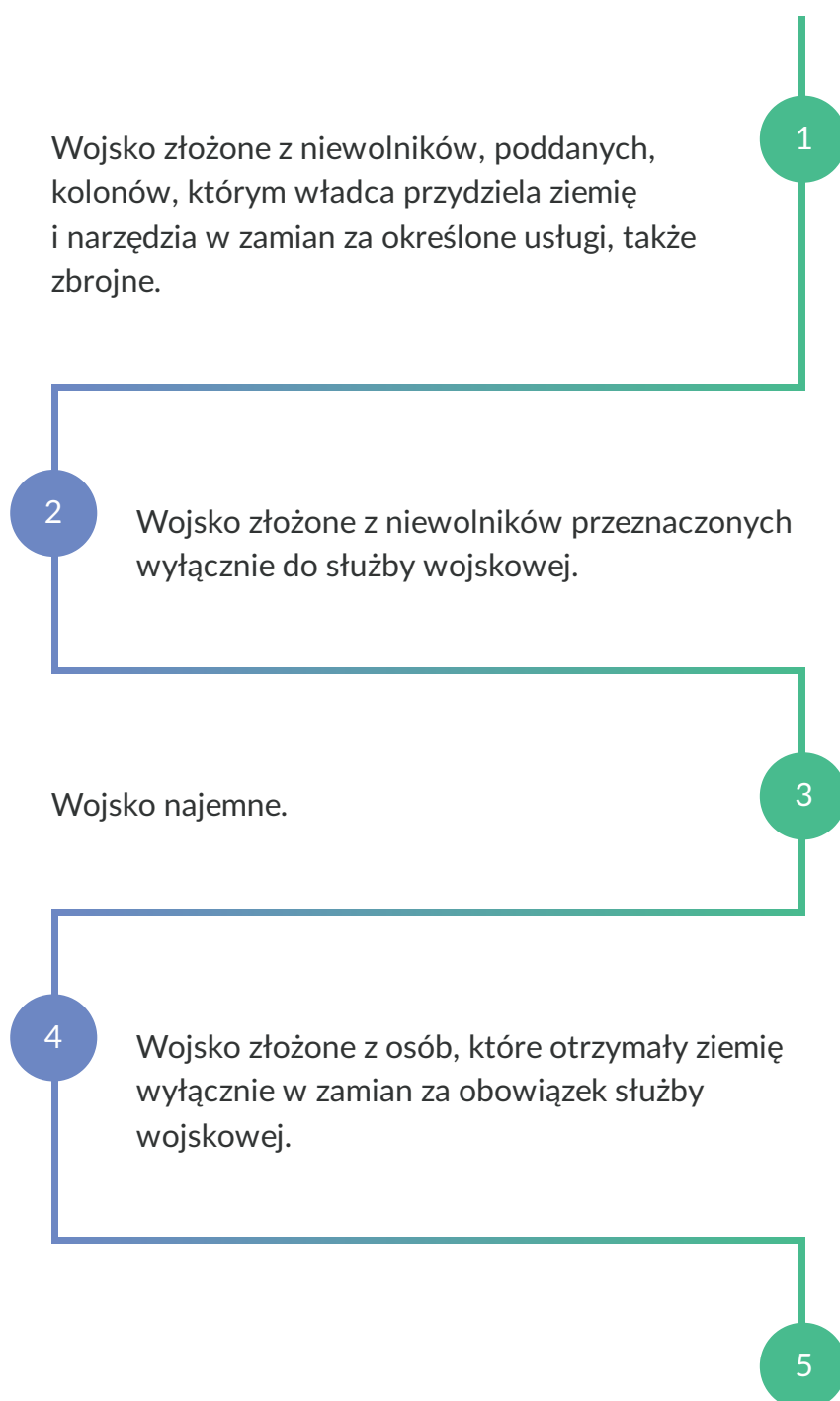
Ludzie zajmujący pozycję władzy nie są władcami osobistymi, i pełniącymi określone przez prawo obowiązki w ściśle określonych

Rządzeni są wolnymi obywatelami winnymi posłuszeństwo państwu
poddanymi winnymi posłuszeństwo władcy, który prawo stosu

Sułtanizm

W literaturze przedmiotu można znaleźć koncepcję panowania i legitymizacji władzy rozwiniętą przez Jerzego Wiatra. Zgodnie z tym stanowiskiem dodatkowym modelem panowania jest **sułtanizm**. W modelu tym władca uwalnia się od ograniczeń tradycji i rządzi jako despota.

Władza oparta jest na wymuszonym posłuszeństwie wspieranym przez wojsko. Wiatr wyróżnia pięć sposobów (typów organizacji) wojska w modelu sułtańskim:

Wojsko rekrutowane spośród poddanych,
dowodzone zwykle przez członków klas
uprzywilejowanych.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

((Jerzy Wiatr

Socjologia polityki

Paradoks sułtanizmu polegał na tym, że władca coraz bardziej opierał swoją władzę na wojsku, uzależniając się od niego, co prowadziło do osłabienia jego władzy. Jedną z odmian panowania tradycyjnego był feudalizm.

Źródło: Jerzy Wiatr, *Socjologia polityki*, Warszawa 2002, s. 66.

Słownik

legitymizacja władzy

dosłownie: upoważnienie do działania; pozwolenie rządzącym na dokonywanie wiążących decyzji w imieniu rządzonych i za ich aprobatą; także wszystkie działania mające na celu przekonanie opinii publicznej, że istniejące instytucje polityczne są najodpowiedniejsze i właściwe dla rządzonych

państwo

forma organizacji społeczeństwa mająca monopol na stanowienie i wykonywanie prawa na określonym terytorium; ma zdolność do nawiązywania i utrzymywania stosunków dyplomatycznych z innymi państwami; jest często mylone z narodem i krajem

panowanie

najwyższa władza, rządy, sprawowanie rządów; też: okres sprawowania rządów przez panującego

władza

możliwość wywierania przez jednostkę bądź grupę rzeczywistego wpływu na istotne okoliczności życia przez ukierunkowywanie własnego postępowania (władza nad sobą – indywidualna) lub postępowania innych osób (władza nad innymi – społeczna)

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem i wykonaj ćwiczenie.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DB2iHzFCT>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film pod tytułem *Teoria władzy Maxa Webera*.

Ćwiczenie 1

Oceń aktualność koncepcji Maxa Webera. Uzasadnij swoje zdanie.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Jarosław Kostrubiec

Istota prawnej legitymizacji władzy

Termin legitymizacja pochodzi od łacińskiego słowa *legitimusa*, czyli zgodny z prawem, lub nawiązując do łaciny średniowiecznej od słowa *legitimo*. (...) W doktrynie na określenie legitymizacji używa się zamiennie terminu uprawomocnienie. Jest to na tyle istotne, iż jeżeli przez legitymację należy rozumieć pewien stan systemu politycznego, to legitymizacja jest procesem, który do tego stanu prowadzi.

Dodatkowo podkreśla się tożsamość pojęć: legitymacja, prawowitość czy prawomocność. Niektórzy autorzy podkreślają, iż takie podejście jest nie do końca właściwe, ponieważ legitymacja jest lub może być przedmiotowo szersza od zagadnień legalizmu: „Legalność źródeł władzy i działania władzy zgodne z prawem (czyli rządy prawa) są jedną z wielu możliwych podstaw legitymizacji”.

Źródło: Jarosław Kostrubiec, *Istota prawnej legitymizacji władzy*, dostępny w internecie: bazhum.muzhp.pl [dostęp 1.10.2020 r.].

Wyjaśnij, na czym polega zależność pomiędzy legitymacją a legitymizacją władzy.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Krzysztof Dowgird

Maxa Webera teoria socjologii stosunków politycznych

Weber skonstruował (...) typ panowania tradycyjnego, który nazywał „sułtanizmem”; jego cechą miałyby być uwolnienie się władcy od tradycyjnych ograniczeń (...). Sułtanizm jest możliwy wówczas, gdy władca tradycyjny w drodze podbojów rozszerza zakres swej władzy i może ją w końcu opierać znacznie bardziej na wymuszonym posłuszeństwie poddanych niż na ich wierze w prawowitość tradycyjnej władzy. Do tego jednak potrzebne jest sprawne wojsko.

Źródło: Krzysztof Dowgird, *Maxa Webera teoria socjologii stosunków politycznych*, 11.09.2003 r., dostępny w internecie: reporterzy.info [dostęp 30.10.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy weberowski sułtanizm pełni rolę czynnika legitymującego w państwie demokratycznym. Swoje zdanie uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

“ *Encyklopedia Zarządzania: Władza*

Według Roberta Green'a władza to proces zarządzania iluzjami ludzi. Ze względu na charakter relacji możemy mówić o władzy:

- Indywidualnej – panowania nad sobą i postępowaniem własnym względem innych przez wybór między alternatywnymi wariantami zachowań społecznych;
- Wspólnotowej – wynikającej z bezpośrednich relacji międzyosobniczych (np. rodzinnych, sąsiedzkich, towarzyskich, mafijnych);
- Publicznej obejmującej duże, bez powiązań więzami osobistymi społeczności; wyróżnić możemy władze państwa, ekonomiczną, ideologiczną.

Źródło: *Encyklopedia Zarządzania: Władza*, dostępny w internecie: mfiles.pl [dostęp 9.10.2020 r.].

Zaznacz właściwe dokończenia zdania.

Według autora tekstu władza publiczna...

- ☐ obejmuje duże grupy społeczne, wśród których nie ma silnych więzi emocjonalnych.
- ☐ oparta jest na dużych wspólnotach.
- ☐ pozwala na składanie obywatelom niemożliwych do spełnienia obietnic bez ponoszenia konsekwencji.
- ☐ oparta jest na bezpośrednich więzach między obywatelami.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

“ **Władza społeczna: definicje i typy** ”

Tak więc władza społeczna oznacza zdolność narzucania swojej woli innym. Może się to objawiać się w wielu różnych formach. Tymczasem dominacja, rozumiana jako forma posłuszeństwa nakazowego, jest ostatecznym wyrazem władzy. Istnieją także różne rodzaje dominacji. Jedną z najważniejszych podkategorii jest dominacja uprawniona lub legalna. Dzieje się tak, gdy istnieje powszechna wiara w ważność określonego porządku społecznego lub relacji. Według Maxa Webera istnieją trzy różne typy dominacji legalnej (Weber, 2007):

Dominacja uprawniona lub legalna: powszechna wiara w legalność ustanowionych praw i prawo posiadacza danego rodzaju władzy do mandatu i sprawowania jej zgodnie z obowiązującymi i akceptowanymi zasadami.

Tradycyjna: powszechna wiara w świętość istniejących tradycji i zasadność wykorzystania tych tradycji do sprawowania władzy.

Dominacja charyzmatyczna: powszechna wiara w potocznie rozumianą „świętość”, bohaterstwo lub wzorowy status osoby lub systemu prawnego przez nią opracowanego.

Źródło: *Władza społeczna: definicje i typy*, 4.10.2019 r., dostępny w internecie: pieknoumyslu.com [dostęp 9.10.2020 r.].

Zaznacz właściwe dokończenia zdania.

Władza nad społeczeństwem, zdaniem Maxa Webera, jest władzą legitymizowaną przez...

☐ długotrwale panującą dynastią królewską.

☐

uzyskiwaną przez jednostkę, dzięki jej osobistym zaletom i umiejętności przekonania obywateli do własnych pomysłów.

☐

przewrót wojskowy.

☐

demokratyczne wybory.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

“ **Władza społeczna: definicje i typy** ”

Chociaż Michel Foucault analizował władzę w różnych kontekstach i czasach, jednym z jego najważniejszych pomysłów jest tak zwana koncepcja „biowładzy” (Foucault, 2000). Biowładza to metoda stosowana przez współczesne państwa do kontrolowania swojej populacji.

Współczesna władza społeczna według analizy Foucaulta tworzona jest w oparciu o praktyki społeczne i ludzkie zachowania. Dzieje się tak zawsze wtedy, gdy uciskana populacja stopniowo akceptuje subtelne regulacje i oczekiwania dotyczące porządku społecznego.

Biowładza ustępuje biologicznej regulacji życia. Klasyczny przykład można znaleźć w szpitalach psychiatrycznych, więzieniach i sądach. Są to instytucje dyscyplinarne definiujące własne, specyficzne normy i zasady, które łamią te uznawane przez niektóre inne segmenty społeczeństwa, a tym samym odchodzą od ogólnej linii preferowanej przez ogół społeczeństwa (Foucault, 2002).

Źródło: *Władza społeczna: definicje i typy*, 4.10.2019 r., dostępny w internecie: pieknoumyslu.com [dostęp 9.10.2020 r.].

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zdaniem autora tekstu współczesne państwa regulują liczbę mieszkańców na terenie swoich państw.	☐	☐

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zdaniem autora tekstu obywatele powoli przyzwyczajają się do społecznych skutków działania władzy i nie widzą powodu, by się jej przeciwstawiać.	☐	☐
Autor tekstu uważa, że najlepszym przykładem kontrolowania biologicznych zachowań obywateli są zakłady zamknięte, gdzie państwo pozwala na funkcjonowanie nieakceptowalnych społecznie norm.	☐	☐
Autor tekstu daje władzy państwowej prawo pełnej kontroli nad obywatelami.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

((Alina Gutek

Władza – co nam daje, co nam odbiera?

Dorota Wiśniewska-Juszczak: – Według mnie to, czym jest władza, najlepiej oddaje definicja mówiąca, że to asymetria wpływu, czyli taka relacja, w której jedna strona ma wpływ na drugą, podczas gdy ta druga strona nie ma wpływu na tę pierwszą. A dodatkowo jedna ze stron ma dostęp do zasobów, a druga ich nie ma. Te zasoby mogą być różne: polityczne, zawodowe, prywatne, na przykład dostęp do stanowisk, pieniędzy, a w sferze prywatnej – do dzieci, przyjaciół, seksu. Partnerzy rozgrywają tymi zasobami w trakcie rozvodu – mąż chce odciąć żonę od pieniędzy, żona męża od dzieci. Partner o mniejszych zasobach ma, oczywiście, mniejsze szanse w tej próbie sił.

Psycholożka podkreśla, że władza nie istnieje sama dla siebie. Jak wynika z badań, jakie przeprowadziła na Uniwersytecie SWPS razem z Janiną Szwykowską-Ziemniak, władza zawsze występuje w jakiejś relacji. Pokazuje to między innymi eksperyment polegający na tym, że zaproponowano ludziom, żeby wybrali sobie niski lub wysoki fotel. Z wcześniejszych badań wynikało, że wysoki fotel, podobnie jak duży gabinet albo gabinet położony wyżej, aktywizują poczucie władczości. I co się okazało? Że ludzie siedzący na wysokim fotelu przejawiali władczość tylko wtedy, gdy ktoś siedział na niskim fotelu, gdy natomiast ten fotel był pusty, poczucie władczości się nie ujawniało.

Źródło: Alina Gutek, *Władza – co nam daje, co nam odbiera?*, 5.03.2018 r., dostępny w internecie: zwierciadlo.pl [dostęp 9.10.2020 r.].

Przenalizuj tekst źródłowy i zaznacz właściwe odpowiedzi.

☐

Władza oznacza możliwość dysponowania zasobami, jak dostęp do stanowisk czy pieniędzy.

☐

Władza pojawia się wyłącznie wtedy, gdy jednostka ma rodzinną tradycję panowania nad innymi.

☐

Według badań psychologicznych władza istnieje tylko w sytuacjach występowania wzajemnych relacji między jednostkami.

☐

Poczucie władzy ma dawać atrybuty, które powodują poczucie wyższości, ale tylko w relacji wobec osoby, której atrybut wskazuje na niższą rangę.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

((Ewa Bujwid-Kurek

Władza polityczna a system polityczny – wokół kategorii politologicznych uwag kilka

Do tego, że władza polityczna przybiera różne oblicze, nie trzeba nikogo przekonywać, jednakowoż rozpoznaje się ją po tym, że jest predystynowana do realizowania polityki zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej (czytaj: zagranicznej) danego państwa. Zatem bez trudu daje się ustalić, iż władza państwowa jest jedną z wielu i chyba jedną z najważniejszych jak dotąd w dziejach ludzkości postacią władzy politycznej, która bynajmniej nie „zamyka się w ramach względnie izolowanych grup społecznych, lecz przejawia się w układzie makrostruktur, a w wielu przypadkach (np. władzy państwowej) odnosi się do społeczeństwa jako całości” (Kowalski, Lamentowicz i Winczorek, 1986, s. 81).

Źródło: Ewa Bujwid-Kurek, *Władza polityczna a system polityczny – wokół kategorii politologicznych uwag kilka*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 9.10.2020 r.].

Podaj jaki, zdaniem autorki tekstu, jest zakres władzy państwowej.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

((Włodzimierz Wesołowski

Legitymizacja jako potoczna filozofia władzy

Dalszym przykładem są rozważania o procesach biurokratyzacji nowożytnego państwa. Z wielkim podziwem, a równocześnie sarkazmem Weber opisuje narastającą potęgę aparatów biurokratycznych, zwłaszcza w państwie pruskim. Diagnozuje lub przepowiada zepchnięcie wszelkich innych politycznych instytucji do faktycznie drugoplanowej roli. Jak te zjawiska mają się do procesów psychologicznej legitymizacji – nie jest jasne. Należy zakładać, że biurokratyczny model działania odpowiada założeniom legitymizacji instrumentalno-racjonalnej. Dlaczego jednak Weber pisze w sposób sugerujący, że jedynie on sam był w stanie dostrzec dwoistość biurokracji, pozytywne i negatywne jej aspekty? Czyżby uważał, że zwykły lud niczego nie przeczuwa i akceptuje „dobre strony” biurokracji? Mimo powyższych uwag, sądzę, że Weber byłby zdolny do dodania interesujących uzupełnień o wierze w prawomocność scentralizowanego państwa i jego biurokracji.

Źródło: Włodzimierz Wesołowski, *Legitymizacja jako potoczna filozofia władzy*, „Studia Socjologiczne” 2011, nr 1 (200), s. 559.

Rozstrzygnij, czy Max Weber uważa, że biurokracja ma tylko dobre strony.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Wąsiel-Alberska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Władza według Maxa Webera

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja.

Uczeń:

1) charakteryzuje władzę jako zjawisko społeczne i rozróżnia rodzaje władzy; wykazuje specyficzne cechy władzy politycznej; charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy państwowej, odnosząc teorię Maxa Webera do współczesnych przykładów.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie,

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje pojęcie władzy i władzy politycznej;
- wskazuje na różne sposoby nabywania władzy;
- ocenia mechanizmy kontroli władzy i pociągania do odpowiedzialności rządzących;
- charakteryzuje zakres władzy politycznej sprawowanej przez państwo.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;

- odwrócona klasa;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Na poprzedniej lekcji uczniowie zostają podzieleni na dwie grupy. Każda z nich jest proszona o wybór osoby koordynującej, która dba o przygotowanie prezentacji.
2. Uczniowie przygotowują prezentacje na dwa tematy. Jedna dotyczy charakterystyki zdobywania i sprawowania władzy prezentowanej przez Maxa Webera, druga – realizacji idei Webera we współczesnym świecie.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie, pod przywództwem lidera, który koordynuje przedstawienie przygotowanej prezentacji, omawiają najpierw poglądy Maxa Webera, potem funkcjonowanie współczesnych państw.
2. Nauczyciel czuwa nad właściwym przekazem i ewentualnie weryfikuje błędy merytoryczne.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie proszeni są o krótkie wypowiedzi na temat mechanizmów odpowiedzialności politycznej proponowanych przez Maxa Webera i ich realizacji w państwach współczesnych.
2. Może wywiązać się dyskusja moderowana przez jednego z uczniów.

Praca domowa:

Uczniowie proszeni są o przygotowanie krótkiej, pisemnej wypowiedzi podsumowującej dyskusję.

Materiały pomocnicze:

Max Weber, *Etyka protestancka a duch kapitalizmu*, Lublin 1994 r.

Max Weber, *Polityka jako zawód i powołanie*, Lublin 1998 r.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Może zostać wykorzystane jako podsumowanie i uzupełnienie prezentacji przygotowanych przez uczniów.